Kerry Hudson - Andrea Rožić

Stvari koje sam trebala učiniti

Avionsku kartu kupila sam u jedan ujutro u somalijskom internet-caféu otvorenom dvadeset četiri sata na dan u prizemlju zgrade u Hackneyju, gdje sam imala garsonijeru. Nekoć sam imala laptop, ali sam ga prodala. Ne zato što mi je osobito trebao novac, iako mi je uskoro i zatrebao jer je poslije bilo nemoguće naći posao. Stavili su u novine našu sliku, znate, s odmora na Kreti, na koji smo otišli četiri i pol mjeseca nakon što smo se upoznali; ja držim nož i vilicu povrh slabo pečena odreska kao kanibal, a njegovo suncem opaljeno lice pritisnuto je uz moje, oči poluzatvorene jer smo cijeli dan pijuckali nešto na vrućini. Upravo mi je rekao da me voli i na toj fotografiji prokleto blistamo. Slika je idealna za ono što su novine htjele prikazati; posrećilo im se pa su je dobili samo zato što je visjela iznad moga radnog stola na poslu, a poslije se, naravno, nisam tamo smjela vratiti. Ali ne, nije bilo zbog novca, prodala sam laptop jer nisam mogla prestati pretraživati internet.

Uzela sam tri slobodna dana. U call-centru to se može, uzeti slobodno u zadnji tren. Prečesto to radim jer se katkad ne mogu suočiti s djevojkama s narančastim puderom i njihovim licima koja kažu „al ono, fakat" i dečkima s jeftinim, sjajnim kravatama pastelnih boja koje bazde na cigarete Benson & Hedges dok drsko šeću pokraj mene. Od svih njih sam starija deset godina i budući da je neki konzultant odlučio da će voditelji ureda spremnije kupovati fluorescentne žarulje koje im nude poslovno odjeveni telefonisti, nosim svoju nekadašnju odjeću, elegantne suknje i bluze; kao da nosim duha. Dobro mi ide, doduše; u glasu mi se čuje osmijeh, tako kažu, pa su me zadržali iako svaki dan nastane gužva kad ne žele sjesti za stol pokraj mene. Mislim da ti klinci, koji stoje vani u kaljuži dok između smjena puše i jedu piletinu i pomfrit iz malih kartonskih kutija, imaju vrlo jadne živote. U početku sam ih čak sažalijevala, ali nekomu poput mene sažaljenje je luksuz. Mislila sam i da će im dosaditi da me provociraju, ali u dulje od godinu dana koliko ondje radim, još im nije dosadilo.

eISSN 1847-7755; doi: 10.15291/sic/2.6.lt.5

Pružam putovnicu: ime, slika iz onog vremena; a ovdje sam ja, prava ja koja stoji pred njima i muka joj je i čupka rub majice. Misle, znam to lice. Policija mi je nudila da se preselim, ali nisam htjela. Iznenađujuće rijetko to požalim, tek katkad, kao sada, dok stojim, a oni mi pregledavaju putovnicu, gurkaju se, došaptavaju, puštaju me da čekam dok razgovaraju na telefon i onda mi mahnu da mogu proći, a izgledaju kao da bi me najradije pljunuli.

Za vrijeme leta pravim se da spavam, gurnem oči najdalje što mogu u njihovim dupljama i slušam tihi plač djeteta ispred sebe dok se vruća mesnata ruka Južnoafrikanca pokraj mene tare o moju. Kad okrene glavu prema meni, osjetim slatkoću mjehurića koji lagano pucketaju u čaši pića na njegovu stoliću.

Prvog dana završim na besplatnoj koncertnoj matineji u Glazbenoj akademiji u Gdanjsku. Jednoj od najboljih u Poljskoj, kako mi je večer prije rekla djevojka na recepciji gostinske kuće ponosno kimnuvši bradom. Dvorana je polupuna, ali ipak sjednem pokraj sićušne starice. Kaže mi nešto na poljskom i primijetim paperjaste dlačice iznad njezine gornje usnice, naočale crvenih okvira. Odmahnem glavom i stavim ruku na prsa.

„Oprostite. Engleski."

„Jeste li već bili u Gdanjsku?"

Ponovno odmahnem glavom i nasmiješim se. Ne mogu se prestati smješkati. Mislim da sam prije tako ugađala ljudima nudeći osmijeh u svakoj prilici, malen dar, pa mi sad spontano pobjegne, prljava mrlja na licu. Ali starica se ne gnuša poput ostalih, samo mi uzvrati smiješkom blago kimajući. Kad se svjetla priguše i mojim tijelom prođe val tišine, ona ispruži ruku i u mraku me potapša po zapešću trenutak prije nego što se začuje prva nota. Dugo me nitko nije tako namjerno dotaknuo pa si dopustim nekoliko rijetkih suza.

Prošle su skoro dvije godine od presude i jedna više otkako su ga pronašli i uhitili. Ljudi zaboravljaju da sam upravo ja nazvala policiju. Kad je ta djevojčica nestala, kad su njezine slike u ružičastoj majici s kapuljačom na kojima se smiješi kameri bile na svim vijestima, a njezini roditelji izgubljeno jecali na konferenciji za medije, zaboravljaju da sam upravo ja nazvala policiju. Jer tada već ni njega danima nije bilo i jednostavno sam znala da je ovaj put drugačije nego inače kad bi se vraćao sa životinjskim mirisom i kad ga je trebalo okupati, nahraniti i oblijetati oko njega kao oko

bijesna psa. To zaboravljaju; sjećaju se samo toga da sam vidjela te slike, grozne slike djece koje je imao na kompjutoru, i da nisam nikomu ništa rekla. Našla sam ih više od tri mjeseca prije tog dana i mogla sam spasiti tu djevojčicu. Zovu me čudovištem. Imaju pravo, naravno.

Na YouTubeu se može naći video te djevojčice, zrnat film u kojem ona u maminim crvenim štiklama pjeva pjesmu Britney Spears, njiše svojim malim bokovima, a lice joj je široko i otvoreno kao i obično kad pjevaš samo mami, na kraju je kamera počne hvatati po stanu, a ona pobjegne, potpetice joj lupkaju po kamenom podu, zatim se spotakne i stane se hihotati. Prodala sam laptop jer nisam mogla prestati gledati taj video.

Sada, u koncertnoj dvorani ispunjenoj nježnom, bujnom tamom, starica se pokraj mene lagano njiše uz zvuke Chopina. Zatvorim oči i ponovno je vidim, Lucy, kad je imala šest godina, kako posrće u prevelikim cipelama i gleda u kameru, i tiho plačem zbog svega što sam trebala učiniti. U trenutku tišine pijanist okrene stranicu, a starica ponovno ispruži ruku, položi svoju laganu, suhu ruku na moju. Pustim suze da klize. Nadam se da misli da plačem jer mi je glazba tako lijepa. I jest, i sramim se što još uvijek mogu naći ljepotu u svijetu poput ovoga.

Prerano se probudim, dok se blijedo svjetlo još šulja kroz prozore. Gladna sam; sinoć nisam htjela jesti sama, pa sam otišla do obližnjeg dućana s redovima voća, tako blistava kao da imaju staricu koja ga lašti peruškom, kupila jogurt i veliku, tvrdu krušku i pojela ih, sjedeći na stolcu koji sam privukla uz prozor svoje sobe.

Odjenem traperice i majicu, ali kad izađem, hladnije je nego što sam mislila, jutarnji zrak prianja mi uz kožu kao okrutan šapat. Ne znam zašto sam zapravo izabrala Gdanjsk, osim zato što mi je bivša kolegica svojedobno rekla da, kad ga je ona posjetila, nije bilo drugih Britanaca i da je, naravno, jeftino. Naručim pecivo i šalicu čaja u turističkom kafiću koji gleda na sporu, mutnu rijeku. Na šalici je crtež smeđe i krem boje s ladanjskom kućom; mama je imala isti takav servis. Doduše, davno je prestala razgovarati sa mnom, u strahu mi je vratima pričepila prste kad sam silom pokušala ući u njen mali stan da joj pokušam objasniti.

Slučaj je zaokupio maštu cijele zemlje. Vidjela sam te slike i mjesecima nisam ništa rekla, pa su u novinama rekli da sam upletena, iako je policija znala da nisam. Bili smo zgodan par, imali smo hipoteku, on je radio u banci, ja sam radila u dobrotvornoj organizaciji za pomoć djeci. Svačija

najgora noćna mora; čudovište s licem vašeg susjeda. Zato su to razvukli po novinama i televiziji. I zbog stvari koje joj je napravio, o njima su pisali do morbidnih detalja i nisam se mogla suzdržati da to sve ne pročitam. Da barem jesam. Sutra će biti tri godine otkako je posljednji put nestao. I prije je odlazio, ne bi ga bilo po nekoliko dana, ali pretpostavljala sam da banči, možda s drugim ženama, i još uvijek ne znam zašto sam taj put znala, jednostavno jesam.

Hrana pruža užitak, pa sam zato godinama jela običnu hranu, ali danas s tanjura vilicom stružem šlag i ljepljiv crveni umak iz peciva s višnjama. Pokraj stola na okupu leže debeli golubovi dok ih šugava crno-bijela mačka odsutno promatra. Primjećujem da Gdanjsk miriše na more, a uto počne padati kiša i sklonim se pod suncobranom iznad stola. Onda se podsjetim, uz kiseo osjećaj gađenja, da ovo nije godišnji odmor, to je prisjećanje.

Ne mogu vam reći koliko sam si puta postavila isto pitanje. Zašto nikomu nisam rekla kad sam našla te slike na njegovu kompjutoru. Zapravo sam tražila dokaz da me vara, a kad se nisam mogla natjerati da se s tim suočim, uspaničila sam se. Tada je već više pio, nestajao sve češće i vraćao se kući zavijen u nasilnu, crnu tišinu. Osim toga, nisam imala komu reći. Moji prijatelji dotad su se već prorijedili, dojadilo im je što se ne bih pojavljivala na dogovorima, kao i moje vedre laži o tome kako je sve u redu, a kolegama na poslu bila sam samo učinkovita Julie. Pa sam to potisnula, i nisam poduzimala ništa iz straha da nešto poduzmem. Čuvala sam tu tajnu duboko u sebi i bila zahvalna što me više od godinu dana prije toga prestao dirati.

U vlaku koji vozi iz grada plastična su sjedala boje trešnje, kao da traže da ih se poliže, a prozori su izbrazdani urezanim inicijalima. Odavno se nisam vozila vlakom, ne idem podzemnom jer se bojim da me ne prepoznaju i da nemam kamo pobjeći, pa sam zaboravila kako je dobro osjetiti lagano brujanje kotača, kako promatranje svijeta dok promiče pred očima samo po sebi stvara osjećaj bijega čak i kad nemamo cilj pred sobom.

Ista ona djevojka s recepcije sinoć mi je rekla za ovo mjesto. Zarezala je jabuku i dala mi krišku dok sam se pokušavala sjetiti koliko je prošlo otkako sam zadnji put razgovarala s nekim koga bi se moglo nazvati prijateljem. Sad imam trideset i tri godine i nemam nikoga.

„Brodogradilište je baš zanimljivo i nekako lijepo. Trebala bi otići sada jer ih rastavljaju."

„Rastavljaju ih?"

„Ruše ih, demontiraju da naprave mjesta za moderne kuće." Prezrivo je zagrizla jabuku. „Suludo."

Siđem s vlaka i popnem se na stanicu drvenim stubama koje su uz rub blago uleknute, istrošene nogama svih umornih radnika koji ovuda dolaze i odlaze. U daljini na horizontu uzdižu se tri zelene dizalice, divovski metalni kukci koji čekaju da posiju kaos među ljudima kao u nasilnim filmovima koje je on toliko volio gledati. Prođem pokraj čuvara na ulazu, oči su mu male i uporne i jarko plave naspram praseći roskaste puti. Kimnem, ali kao da sam nevidljiva, ne može ni zamisliti koliko mi je to drago. Vidim zeleni natpis na muzeju u daljini, ali zaputim se prema travnatom dijelu uz cestu gdje raste nekoliko kržljavih poljskih cvjetova, iskre boje dovoljno hrabre da se probiju kroz beživotnu zemlju.

Sjednem i gledam dalje od muzeja gdje se nalaze stare ciglene nastambe poput onih u kojima sam odrasla u Škotskoj; skakala sam na lopti za skakanje po takvim stubama kad sam imala pet godina. Rublje se na balkonu njiše naprijed-nazad, kao da uzdiše na povjetarcu, a u daljini sunce je hladno, bijela svjetlost probija se kroz sive oblake, ocrtavajući im obrise.

Danas je tri godine otkad sam pokušala ispravno postupiti. Pokušavala sam iako sada znam da je pokušavati jednako jalovo kao i željeti. Sjedim na travi i gledam razrušene dokove. Skupina radnika prolazi na biciklima, svaki od njih s nogavicom zavrnutom preko mesnata lista, ali ne obaziru se na mene. Gurnem prste u prašnjavu zemlju ispod trave da se pridignem i okrenem glavu prema nebu i brodovima u daljini.

Maleni plavokosi dječak trči ispred svojih roditelja koji izlaze iz muzeja i, zapevši jednom nezgrapnom sandalom o drugu, spotakne se i padne točno ispred mene. Instinktivno krenem prema njemu, ali on već stoji, smješka se svojim roditeljima koji viču nešto na njemačkom. Otare koljena i pogleda prema meni, ja se nasmiješim, mahnem mu, a on ponovno pogleda roditelje pa opet mene, podigne ruku i mahne raširenih prstiju. Vidim da dolje nema dva prednja zuba. Onda opet potrči, u smjeru suprotnom od roditelja, prema planinama suhog razvaljenog drveta koje su nakon demoliranja naslagali na hrpu.

Kažem samoj sebi da sve prolazi. I iako ta pomisao odmah iščezne, nadam se da će se zalijepiti u mojoj utrobi kao zrnce pijeska, i da će nakon dovoljno godina možda postati biser koji će me spasiti od ove usamljenosti koja je gora od mržnje.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License